

Impressions de Festa Major

Un poble sense envelat

D'aquesta terra agrest i esquerpa, però atractiva i deliciosa que és el Llussanès; d'aquest tros tan bell i inconegut de la nostra terra, jo en servo un grat record que ni el temps, ni els canvis i evolucions, ni res de la vida en podrà esborrar. No és estrany, doncs, que avui, en aquesta tarda xafogosa d'agost a mesura que m'hi vaig acostant experimenti aquella sensació agradable i emotiva que us trasbalsa tot i que sentiu amb més intensitat quan us apropau a viure moments i a descabdellar records que us han deixat una empremta inextingible.

El vehicle en el qual anem còmodament repapats no es cansa d'engolir quilòmetres i mes quilòmetres de carretera. Travessant la plana aci, envestint la muntanya allà, tan aviat tenint a la vora boscos ombrívols com erms assolellats, contemplem aquella irregular gradació i varietat del paisatge. En tramuntar una costa llarga i fadigosa, el crit d'un amic ens sobta: «Guaiteu! Ja som al Llussanès!»

Efectivament, ja hi som. Ara el carruatge s'ha internat per una obaga espessa, verda, frescal, després d'haver deixat enrera uns conreus no molt propers al costat d'uns ermots sorruts i tristos. Ja sento apuntar dintre meu aquell alè enfortidor, aquell benestar, aquella alegria que us arriba al cor. Però tanmateix jo no sé què hi trobo que no em deixa gaudir a pler d'aquestes sensacions, que em reté les meves expansions de joia. Si; és ben veritat que hi ha aci quelcom que no ho havia vist cap altra vegada. Jo estic en que això és degut a que aquest prats i boscos no són tan gemats com abans, i aquests camps d'ara són ressecs i abrusats, i als rius i torrenteres l'aigua no hi taral·leja la seva melodiosa cançó. L'estiu és ingrát a la terra, i li regateja l'aigua. També em sembla que el pas dels anys, que ens han modificat a ella i a mi, hi pot haver influït. Però, amb tot i això, estic convençut que aquest tros de naturalesa posseeix una bellesa ignota, un encís esotèric, que no tothom pot comprendre i interpretar.

Al cim d'un tossal hem admirat un poblet. La pujada és sobtada, forta i el motor esbufega i fonca estrepitosament. Quan hi som aprop, una gent endiumenjada, quatre barraques de fira i el carret de l'home que ven gelats ens fan adonar que acabem d'entrar a un poble en festa major. Els carrers són nets i regats, i dintre les cases habitades — de cent que n'hi ha, no més ho són la meitat — hom hi endevina una endreçada general, una frescor que reconforta i una sentor de pollastre rostit, llangonissa i vi bo, pròpia d'aital diada.

En una placeta hem parat el cotxe, i anem a donar una passejadeta. Entretant reposen els vint cavalls del motor, nosaltres veurem de passada com treballen aquells vint que, penjats d'un vulgar i atrotinat «carroussel», van seguint el ritme d'una música monòtona, tot fent els plaers d'un públic important i heterogeni, en el qual no hi predomina pas l'element infantil.

Fa estona ja que dardem pel vilatge i encara no hem vist

enllac la gràcia culminant de la festa major, l'envelat, que amb les seves ratlles blaves i blanques i les banderetes que voleien al vent, és el signe que descobreix al lluny la festa més gaia d'un poble.

Hem preguntat a uns marrecs on és l'envelat i no ens en han sabut donar raó. Un home amb una insignia municipal i un bastó d'un pom tot descolorit — deuria ésser l'agutzil — ens ha indicat la conveniència de retirar el cotxe del lloc on l'havíem deixat, car hi feia nosa. Nosaltres hi hem anat, i aquella placeta, que poca estona abans estava deserta i solitària, l'hem trobada ara curulla de gent. Unes cadires hi havien estat posades al volt, formant un gran polígon, i en un angle hi havia instal·lat un cadafal pels músics. Tanmateix aquell poble no tenia envelat aquest any, i hom anava a començar el ball en aquella plaça acollidora. Hem indagat i uns vilatans ens ho expliquen: durant l'estiu les collites han estat magres, la malura s'en enduia el bestiar i els negocis havien anat en orris, i no hi havien hagut diners per l'envelat. **Veliaquí!**

Tot d'una unes notes estridents i grotesques han sonat per l'espai, produïdes per aquells músics (?) que s'havien abillat d'una faisó estranya i sostenien els instruments extravagants del jazz. Prompte apareixen al mig del clos unes parelles a les quals s'ajunten d'altres tot seguit, i es posen a dansar damunt uns còdols i rocs cantelluts, mal amuntegats en aquell empedrat primitiu.

Tot allò té un aire de tristesa que no satisfà probablement a ningú. Amb tot i ésser de pedra, estic segur que les menses de figura humana que aguanten la balconada d'una casa pairal propera, s'han adonat d'aquest contrast, car en les seves cares unes han adoptat un posat trist i commogut i altres una riota de menyspreu. Elles, i les gàrgoles que guaiten per sobre d'aquells dos o tres edificis senyorials, han vist en el transcurs dels anys com es ballaven en aquella plaça, tan seva i tan recollida, les dances i els ballets típics de l'avior. I ara això era fer-ne tanmateix un gra massa; no podien adaptar-se a aquells sons exòtics i mancats de gràcia. I semblava com si, deseixint-se de la seva posició incòmoda, s'anessin a llançar violentament damunt dels vilatans que consentien aquella mena de profanació. Fins els dragons de pedra picada que aguanten l'escut de la Casa Comunal semblaven seguir amb postures ridícules i grotesques, els insulsos ritmes de l'orquestrina.

Tot aquell espectacle era, francament, trist i extravagant.

Quan som novament en l'auto, la visió d'aquella plaça en festa no s'ha apartat de mi durant llarga estona. Deixavem enrera un cos sense ànima; una cosa vivent, però freda i erta: una festa major d'un poble sense envelat!...

JOSEP M.ª PUCHADES